
COMPAREIXENÇA DE LA PLATAFORMA DE FESTES MAJORS DE BARCELONA AL PARLAMENT SOBRE EL PROJECTE DE LLEI DEL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL

En nom de la Plataforma de festes majors de Barcelona volem agrair l'oportunitat de poder comparèixer al parlament per posar en valor la feina que fan milers de persones al nostre país per preservar i fer realitat les festes majors. Nosaltres som un punt de trobada, col·laboració i suport entre les associacions que organitzem les festes majors i festes populars d'especial rellevància als barris de la ciutat. La nostra missió és vetllar i promoure el patrimoni cultural local, alhora que facilitem la coordinació i gestió d'aquestes celebracions tan importants per a la comunitat. Actualment, acollim 30 festes majors de la ciutat, però treballem i fem propostes per la millora de totes les festes i, des d'aquesta perspectiva estem avui al Parlament. Més enllà de Barcelona, volem fer present totes aquelles festes majors de barri dels pobles i ciutats del nostre país que són un espai que posa per davant el col·lectiu organitzat al pensament individual.

En primer lloc, volem felicitar-nos per tenir un projecte de Llei com l'actual que encerta de ple en reconèixer el patrimoni com una cosa viva, creada i recreada constantment per la comunitat.

En segon lloc, volem manifestar des d'un inici de la nostra exposició que ens centrarem en els elements de la Llei que tenen a veure amb el BCiIL, ja que per la nostra realitat és l'àmbit de la Llei que més ens afecta.

I, finalment posarem en valor un dels agents bàsics en el sosteniment del patrimoni cultural immaterial, el fet associatiu. L'associacionisme català és quelcom que hem de protegir i promoure.

Les festes majors com a patrimoni viu i comunitari

Les festes majors són l'exemple perfecte d'aquest patrimoni viu, ja que no es tracta només d'un conjunt d'actes, sinó de l'expressió de la identitat i la continuïtat d'un barri, d'una xarxa de relacions socials que es reforcen any rere any. Aquesta capacitat d'evolucionar i adaptar-se als valors socials actuals és un dels requisits

que la mateixa llei valora.

Volem subratllar que la llei, en incloure explícitament les “festes” com a àmbit de protecció, fa justícia a la seva rellevància social i cultural. Per nosaltres l’important no és la dimensió de la festa, sinó, la capacitat que aquesta té per generar participació, identitat i cohesió social. Aquests són els elements que volem posar en valor.

El paper fonamental de les entitats i l’associacionisme

Celebrem que la llei situï la ciutadania, tant individualment com en grups i entitats, al centre de la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial. Aquest protagonisme és vital i que el projecte de llei el garanteix a través de diversos mecanismes:

- La possibilitat que les entitats puguin sol·licitar la incoació del procediment per declarar un bé cultural immaterial d’interès nacional.
- L’obligació de donar audiència a les entitats que organitzen o promouen la manifestació cultural abans de la declaració.
- La necessitat que el pla de salvaguarda d’un bé compti amb la participació de les comunitats i entitats protagonistes.
- La llei exigeix el “testimoni del posicionament favorable” de les comunitats i grups per a la declaració d’un bé.
- Celebrar que el projecte de llei no derogui, sinó que mantingui vigents els capítols sobre associacionisme de la LLEI 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l’associacionisme cultural. La qual cosa és un reconeixement de la tasca i la importància de les entitats culturals com a agents clau del patrimoni.
- Malgrat tot, creiem que hi ha elements de la LLEI 11/2023, del 27 de desembre, de foment de l’associacionisme que són estratègics per al veritable enfortiment de les estructures associatives que sostenen part del patrimoni cultural immaterial.

En aquest context ens volem centrar en la **necessitat de la incorporació de les festes majors de barri com a Béns Culturals Immaterials d’Interès Local (BCIIL)** i la **necessitat de definir la creació de polítiques municipals actives.**

1. Reconeixement del valor social i comunitari

Les festes majors locals o de barri no són només celebracions; són l’expressió més genuïna del **teixit social i comunitari**. Són espais de trobada

intergeneracional i de socialització on es transmet cultura, valors i memòria col·lectiva. La seva declaració com a BCiIL validaria el seu valor intrínsec, no com a simples esdeveniments, sinó com a element cohesionador i vertebrador, a més d'elevat el seu rang simbòlic. Aquest reconeixement formal promou la implicació ciutadana i protegeix el caràcter genuí de la festa davant d'interessos externs o la pèrdua de significat.

2. Impuls a la sostenibilitat i la continuïtat de la festa

El reconeixement com a BCiIL comporta la creació d'un **Pla de Salvaguarda**. Aquest pla, a diferència de la simple organització anual de la festa, obliga a una reflexió profunda sobre el seu futur. Inclou mesures de protecció, foment i transmissió dels seus valors essencials. En aquest sentit, el Pla pot ajudar a: **assegurar el relleu generacional** de les entitats i les persones que organitzen la festa; **preservar els elements identitaris** com el bestiar, la música, les danses, els rituals, etc., garantint que es mantenen i es transmeten amb autenticitat i, sobretot **finançar de manera estable la festa**, ja que la seva catalogació com a BCiIL la fa elegible per a línies de subvenció i suport econòmic específic.

En el punt del finançament es poden generar moltes dinàmiques per donar suport institucional en la recerca de finançament privat afavorint la fiscalitat de qui doni suport a festes reconegudes, però també considerem imprescindible que es desenvolupin en la seva totalitat les accions definides en l'article 17 de la llei de foment de l'associacionisme (<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=975048#1949290>) i sobretot proposem que el reconeixement com a BCiIL faciliti l'aplicació de convenis com diu el punt 10 d'aquest article (Article 17. 10. Les administracions públiques, d'acord amb la normativa aplicable en cada cas, poden fer servir el conveni com a instrument per a acordar el finançament estructural de les associacions o de llurs projectes.)

3. Enfortiment del paper de les associacions i entitats

El procediment de declaració d'un BCiIL, tal com preveu la llei, requereix la participació activa de les **entitats i associacions** promotores de la festa. Celebrem que sigui així, ja que atorga a les associacions un paper de **protagonisme i decisió** sobre el futur de la seva pròpia manifestació cultural. És una eina de **democràcia cultural** que consolida el rol de l'associacionisme com a actor principal en la gestió del patrimoni, evitant que la festa es converteixi en un esdeveniment exclusivament gestionat per l'administració.

Però per fer efectiu i que sigui realitat el BCIL calen **polítiques municipals actives per la incorporació de les festes majors** dins aquesta categoria. Per tal que les festes majors siguin efectivament declarades BCIL, els ajuntaments han d'anar més enllà de les bones intencions i desplegar polítiques basades en la col·laboració i el foment.

- **Impuls a la diagnosi i la documentació.** Els municipis han d'assumir un paper proactiu en la identificació de les festes majors candidates a BCIL.
 - **Elaborar un cens i mapa de festes majors de les ciutats,** documentant les seves particularitats històriques, rituals i els agents que les fan possibles.
 - **Finançar estudis antropològics i etnològics** que documentin la història oral, els testimonis de la gent gran i els elements que defineixen la singularitat de cada festa. Aquesta documentació és la base per iniciar l'expedient de declaració.
- **Suport tècnic i acompanyament a les entitats,** el procediment de declaració pot ser complex per a les entitats de base.
 - **Crear una oficina o servei d'assessorament** (o aprofitar espais existents com Torre Jussana o recursos de suport previstos a la Llei de Foment de l'Associacionisme) en patrimoni cultural immaterial, que ofereixi suport tècnic a les comissions de festes i entitats.
 - **Facilitar la redacció dels expedients** i la documentació requerida per la llei, com la memòria justificativa i la definició del Pla de Salvaguarda. Aquest suport hauria de ser finançat íntegrament per l'administració.
 - **Establir mecanismes de diàleg i participació regulars** per consensuar amb les entitats els elements que s'inclouen al Pla de Salvaguarda.
- **Foment de la transmissió i la sostenibilitat**
L'objectiu final de la llei és garantir la continuïtat del patrimoni.
 - **Destinar recursos específics** per a programes de formació i capacitat.
 - **Crear línies de subvenció específiques** per a sostenir l'estructura de les associacions i per l'adquisició o reparació de material festiu i per a la producció de materials pedagògics.
 - **Establir** en la normativa i els reglaments locals d'ús de l'espai públic

la **prioritat d'accés** per a les manifestacions reconegudes com a Patrimoni Cultural Immaterial d'Interès Local (BCIIL). Això inclou **facilitar els usos extraordinaris** que siguin necessaris per a la celebració i la continuïtat de les festes, **simplificant els procediments administratius** per a les entitats promotores.

- **Incloure les festes majors en la promoció cultural de la ciutat i en la turística**, respectant sempre el seu caràcter popular i no folklòric.

Acabem la nostra intervenció reiterant el suport al projecte de llei. El considerem una eina legal que pot donar un impuls decisiu al reconeixement i la viabilitat de les festes majors de barri. Però us hem d'advertir que la llei haurà d'anar de veritable impuls polític i dels recursos econòmics per fer-la efectiva.

Encoratgem el Govern i les administracions a continuar la línia de col·laboració activa amb la societat civil i les entitats. Per això creiem imprescindible:

- Desplegar de forma activa la LLEI 11/2023, del 27 de desembre, de foment de l'associacionisme així com la seva disposició addicional setena en el que es recull el compromís de fer una llei de subvencions. Una llei que s'haurà d'aturar i mirar de forma específica les associacions que sostenen el patrimoni immaterial cultural.
- Caldrà, en un futur modificar la Llei de Bases Locals. El BCIIL pot ser una gran eina perquè es faci política de proximitat. Però cal un nou marc legal perquè les administracions locals puguin construir polítiques conjuntament amb la ciutadania. Sense aquesta capacitat, serà difícil desenvolupar aquesta distinció.

Finalment, una darrera reflexió: la llei és la base, però el futur del patrimoni immaterial depèn de la implicació i el suport continu a les entitats de base, que són les que fan possible que la cultura es retransmeti i es visqui en els nostres barris i municipis. Potser també ens hauríem de plantejar declarar l'Associacionisme català com a Patrimoni Cultural Immaterial.

Contacte:

Consell d'Associacions de Barcelona: associacions@cab.cat / 609 226 125